

Ljungbyåns Vandringsled

Framtagande av "Vandringsled Ljungbyholm – Källängen", LONA 20167494

Innehåll

Inledning	1
Ledens sträckning och målpunkter	2
Beskrivning av sträckan och åtgärder i projektet.....	3
Kriterier för vandringsleden	6
Skyltning och ledmarkeringar	7
Marknadsföring.....	8
Utfallet	9

Inledning

Det här dokumentet beskriver hur den nya vandringsleden Ljungbyåns vandringsled har tagits fram, och hur leden ska marknadsföras och skötas.

Huvudanledningen till att Ljungbyåns vandringsled utvecklades var att lyfta fram och informera om natur- och kulturvärden samt vattenvård längs Ljungbyån i allmänhet och nedströms Kölby i synnerhet.

Ljungbyåns vattenråd och Kalmar kommuns enhet för Kust och Naturområden har drivit projektet tillsammans. Ljungbyåns vattenråd var uppdragsgivare och styrgrupp för projektet. Finansiering av projektet skedde genom Kalmar kommun och Naturvårdsverkets LONA-bidrag.

I projektet har flera personer varit involverade som referens och rådgivare, bland annat friluftsutvecklare, kommunalkontoret, kommunens ekologer, trafikförvaltningen, hembygdsföreningen och markägarna.

Ljungbyåns vandringsled vill vara en attraktiv led med en trygg och långsiktig samverkan med markägare, som inte skadar natur- eller kulturvärden och som skapar mervärde för bygden.

Ljungbyåns vandringsled:

- Är planerad för att optimera naturupplevelser samtidigt som slitage och belastning på känsliga platser minimeras.
- Ska vara till för olika målgrupper, även de som inte är vana att vandra samt de som ställer höga krav på trygga och attraktiva upplevelser.
- Sköts långsiktigt med bra och tydliga överenskommelser med markägarna.
- Involverar olika grupper och organisationer i det lokala samhället för att gynna landsbygdens utveckling.
- Är en del av kommunens främjande av vandring och naturupplevelser samt verkar för att sammankoppla andra leder i trakten, såsom Kalmarsundsleden, Östra Sankt Sigfrids Pilgrimsled och vandringsleder i Nybro kommun.

Som stöd i arbetet har vi använt dokument och handledning som har tagits fram i projektet "Nationellt ramverk för vandringsleder".

Projektansökan godkändes oktober 2021, dock dröjde det innan arbetet kom i gång. Projektets start försenades på grund av ändringar i sträckning och budget. I ansökan ingick en bro som visade vara både dyrare och svårare att genomföra. I mars 2023 godkändes ändringsförslaget som vattenrådet, kommunen och markägare har kommit överens om att genomföra projektet utan bro, med anpassad sträcka, bättre lösningar med stängsling samt större satsning på marknadsföring.

Invigningen av leden skedde i juni 2024 och efter det har ett antal event organiserats samt en digital karta och en broschyr om leden tagits fram.

Långsiktiga effekter är att vandringsleden ska bidra till ökat kunskap om vattenfrågor och öka intresse för Ljungbyån och engagemanget att aktivt bidra till ett levande vattendrag, såsom att flera områdens restaureras. Projektet syftar också att skapa möjligheter för flera till ett aktivt friluftsliv, positiva naturupplevelser vid vatten och bättre villkor för att utveckla naturrekreation/naturturism.

Ledens sträckning och målpunkter

Den nya vandringsleden följer Ljungbyån från parkeringen vid Brudhoppet till Ljungbyholms tätort där den ansluter till den gamla vandringsleden Ljungbyån som togs fram år 2012 av Södermöre pastorat och Kalmar kommun med stöd av Leader Kalmar-Öland.

Den nya leden är cirka 6 km lång (enkel väg). En del av leden fungerar även som en rundvandring genom Källängen som är cirka 2 km lång.

Hela vandringsleden är sammanlagt 8,5 km enkel väg, eller 17 km rundväg. Från Ljungbyholm centrum kan man göra rundvandringar om cirka 7-8 km varje håll.

Leden finns på kommunens hemsida, på Naturkartan och har en egen digital karta där de olika målpunkterna och intresseområdena beskrivs.

Kalmar kommuns hemsidan: <https://kalmar.se/uppleva-och-gora/natur-friluftsliv-och-parker/vandring-cykling-och-motion/vandringsleder/ljungbyans-vandringsled.html>

Naturkartan: <https://www.naturkartan.se/sv/kalmar-lan/ljungbyans-vandringsled>

Digitala vandringsleden, som beskriver bakgrund och olika målpunkter längs

leden: <https://storymaps.arcgis.com/stories/0ddb5756609444b3a674149859397098>

KARTAN ÖVER VANDRINGSLEDEN

Beskrivning av sträckan och åtgärder i projektet

Parkeringen vid Brudhoppet

Parkering och informationsskylt Åtgärder i projektet: vägs skylt genom Trafikverket, grusning av parkeringen; tagit fram och satt upp en entréskylt, en stätta över elstängslet och ledmarkeringar samt röjning av ris runt parkeringen och leden.

Den gamla eken

Åtgärder i projektet: röjt ris runt eken och längs leden

Ledvalet

Här kan man välja att följa ån (röd led) eller gamla landsvägen (gul led)

Åtgärder i projektet: röjt ris längs leden och satt upp ledmarkeringar

ENTRÉSKYLTEN

GUIDNING VID EKEN

LEDVALET

Gamla landsvägen

Åtgärder i projektet: framröjning av leden och flyttat träd som har ramlat över den gamla landsvägen; byggt och installerat två trappor vid en lämplig plats för att komma upp och ner från vägbanken; satt upp ledmarkeringar

Tomtebybäcken

Här rinner den lilla bäcken ut till Ljungbyån. Bäcken är passerbar en stor del av året. Vid hög vatten föreslås den gula leden istället.

Åtgärder i projektet: lagt ut ett par större block för att lättare kunna ta sig över bäcken utan att dämna upp bäcken.

Biotopvård vid Källängen

I ett tidigare projekt har 500 meter av Ljungbyåns svämplan återställts och sten och block lagts ut för att återskapa lek- och uppväxtområden för fisk. Området svämmas över vid hög vattennivå och betas av kor en del av året.

Åtgärder i projektet: röjt ris längs stigen och små björkar vid strandkanten för att hålla sandmarkerna öppna

Hälsokällan och informationsskylten Källängen

Åtgärder i projektet: röjt ris längs leden, tagit fram en informationsskylt samt satt upp ledmarkeringar och en stätta över elstängslet.

TOMTEBYBÄCKEN INNAN ÅTGÄRD

TOMTEBYBÄCKEN EFTER ÅTGÄRD

TRAPPAN VID GAMLA LANDSVÄGEN

INFORMATIONSSKYLT

Sträckan mellan Kölby kvarn och Ljungby kyrka

När leden lämnar Källängen, följer den befintliga vägar och cykelleder och går över kyrkans mark.

Åtgärder i projektet: I samråd med markägare och kommunansvariga kommit överens om sträckningen och plats för ledmarkeringar. Uppsättning av ledmarkeringar.

Sträckan mellan kyrkan och motionsspåret

Leden följer en befintlig stig längs Ljungbyån som bland annat går genom Prästgårdsängen och förbi ett antal platser där Kalmar kommun har gjort biotopvård i ån.

Åtgärder i projektet: röjt ris längs leden, tagit fram en informationsskylt om "strömmarna" samt satt upp ledmarkeringar.

Sträckan mellan motionsspåret och Krankelösaholms parkering

Här ansluter den nya leden till den befintliga leden från 2012.

Åtgärder i projektet: renoverat gamla ledmarkeringar; satt upp nya ledmarkeringar, nya informationsskyltar vid motionsspåret och parkeringen vid Krankelösaholm.

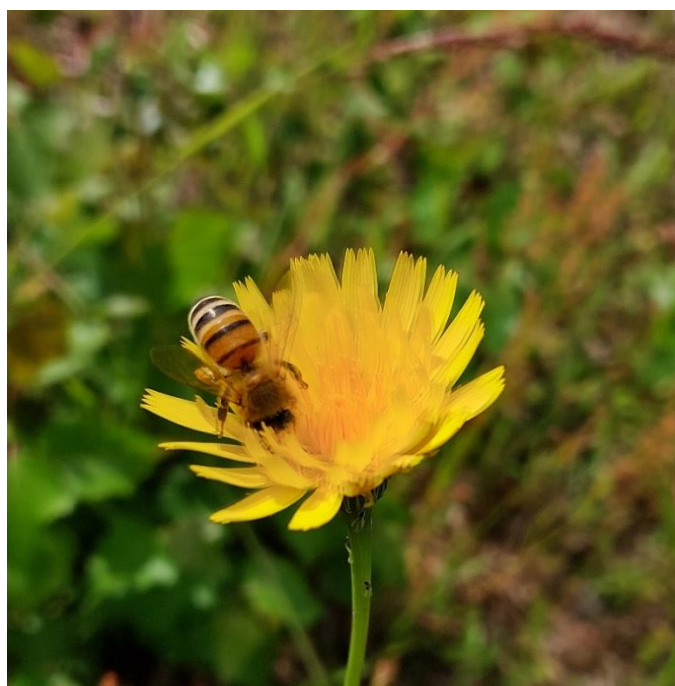
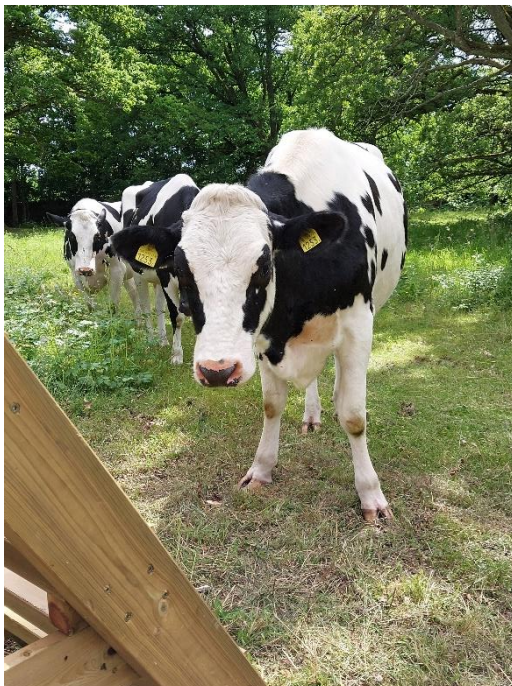

LEDMARKERINGAR SAMT NYA SKYLTEN VID KRANKELÖSAHOLM PARKERING

Kriterier för vandringsleden

Vid framtagningen av vandringsleden har följande kriterier följts:

- Minimera negativ påverkan på naturen genom att tydligt ange var stigen går genom områdena.
- Bygga stöttor och stegar för att undvika grindar eller att vandrare öppnar genomgångar, vilket förhindrar djur från att lämna området.
- Entydliga ledmarkeringar ska göra det enkelt att hitta rätt.
- Entréskylten och annat informationsmaterial informerar om natur- och kulturmiljön samt om allemansrätten och hur man ska bete sig i naturen, i naturreservatet och bland betesdjur. Informationen finns även på engelska. På entréskylten finns plats för att informera om ledens skick, avstängningar med mera.
- På grund av att en del av leden går genom betesmark (Källängen och Prästgårdsängen), kommer dessa delar inte vara tillgängliga för cyklar, vagnar, rullatorer med mera. Information kommer tydligt finnas på skyltar och andra informationskanaler. Alternativa sträckor finns (över kvartersgator och cykelvägar).
- Ljungbyåns fåra kan variera under säsongen, framför allt vid Källängen kan en del av leden tidvis vara svår att passera. En alternativ led finns (gula leden över gamla landsvägen). Information kommer anges på skyltar och annat informationsmaterial.
- Tillgång till vatten och toalett, busshållplatser, parkeringar och annan service kommer anges på entréskyltar och annat informationsmaterial.
- Tydlig ansvarsfördelning kring skötsel och ledens nyttjande genom avtal med markägare och skötselöverenskommelse med kommunens Serviceförvaltning och Ljungbyholms GOIF.
- Marknadsföring och uppdateringar sker i samverkan med kommunens friluftslivsverksamhet, kultur- och fritidsförvaltningen samt turistbyrån.

Skyltning och ledmarkeringar

Längs vandringsleden har det satts upp ett antal nya skyltar:

- En ny större entréskylt och skyltram vid startpunkten (160 x 80 cm).
- Två nya mindre informationsskyltar och skyltram vid Källängen och vid Strömmen (60 x 80 cm).
- Två befintliga skyltar om vandringsleden har uppdaterats: en vid motionsspåret och en vid Krankelösaholms parkering.

Leden är markerad med cirka 50 träpilar i röd och gul färg, kompletterade med målade stolpar i samma färg. Det finns också några namnskyltar med färg, såsom "Gamla landsvägen" med gul färg och "Ljungbyånsleden" i röd färg (se bild).

Kriterier för ledmarkeringar: Informationen och ledmarkeringen utgår från Nationellt ramverk för vandringsleder och är tydlig och enkel att förstå.

- Vandringsleden är väl skyltad med tydliga markeringar, vilket gör den enkel att följa.
- Besökarna bör kunna följa leden i båda riktningarna utan andra hjälpmedel än ledmarkeringarna i fält.
- Ledmarkeringarna bör vara diskreta men tydliga.
- Ledmarkeringarna bör placeras samlat på båda sidorna av varje enskilt markeringsobjekt (träd/stolpe).
- Ledmarkeringarna bör förekomma i ett jämnt flöde utan att sitta för tätt.
- Ledmarkeringar på gamla ekar och kulturhistoriska objekt undviks.
- Röd och gul färg används för ledmarkering.
- Avståndet mellan ledmarkeringarna anpassas till aktuella terrängförhållanden. I skogsterräng bör besökaren alltid kunna se framförvarande markering. Avståndet mellan respektive ledmarkering bör dock ej överstiga 250 meter.
- Innan ledmarkeringar placeras på befintliga anordningar som kraftledningsstolpar, lyktstolpar, vägräcken eller staket, ska tillstånd inhämtas från ledningsägare eller motsvarande.

VÄGSKYLTEN VID MÖREVÄGEN

Marknadsföring

Vandringsleden marknadsförs på olika sätt:

- En stor vägschild med texten "Ljungbyån" finns längs landsvägen.
- Leden beskrivs på Naturkartan och kommunens hemsida
- Leden har fått en digital version/ Storymaps.
- En broschyr har tagits fram och finns bland annat på bibliotek, turistbyrå och stadshuset.
- Kalmar kommun har gjort flera inlägg om leden på Facebook och Instagram.

Flera aktiviteter har organiserats längs med leden. Invigningen i juni 2024 inkluderade bland annat landsbygdsnämnden, servicenämnden och representanter från bygden. Andra aktiviteter har varit en utedag med årskurs 2 och 3 från Ljungbyholmsskolan, besök till området Källängen med gymnasieelever och representanter från Vattenmyndigheten. I november 2024 besökte cirka 35 deltagare i Södra Östersjödistriktets Vattenrådsdagarna området.

INVIGNINGEN JUNI 2024 MED MAGNUS UHR, ORDFÖRANDE I LANDSBYGDSNÄMNDEN OCH BARBRO ANDERSSON, VICEORDFÖRANDE I SERVICENÄMNDEN

Utfallet

Kostnadspost	Kronor
Grusmaterial och transporter parkering	5 933
Tryckkostnader skyltar och broschyr	20 303
Materialkostnader till skyltramar, stättor, ledmarkeringar, trappor, färg	15 442
Kostnader invigning /flgga)	297
Personal Kalmar kommun: Röjningsarbete, framtagning och uppsättning av ledmarkeringar, trappor, mm. Framtagning av skyltar, broschyr, storymaps samt guidningar och projektledning.	245020
Ideellt arbete	13500
Summa	3000495

VANDRINGSLEDEN BJUDER PÅ NATUR- OCH VATTENUPPLEVELSER ÅRET RUNT, GUIDNING PÅ VATENRÅSDAGARNA